

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 18 lutego 1975 r.

w sprawie dopuszczalności użycia przez funkcjonariuszy Służby Więziennej broni oraz stosowania siły fizycznej i szczególnych środków bezpieczeństwa.

Na podstawie art. 214 Kodeksu karnego wykonawczego zarządza się, co następuje:

§ 1. Użycie broni przez funkcjonariusza Służby Więziennej, zwanego dalej „funkcjonariuszem”, może nastąpić podczas pełnienia lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych:

- 1) w obronie własnej oraz w celu odparcia bezpośredniego i gwałtownego zamachu na życie innej osoby,
- 2) przeciwko napastnikowi, którego zachowanie wskazuje na bezpośrednie niebezpieczeństwo użycia przez niego broni lub innego niebezpiecznego narzędzia,
- 3) przeciwko napastnikom, którzy zbiorowo usiłują przemocą wtargnąć na teren zakładu karnego, aresztu śledczego lub ośrodka przystosowania społecznego, albo przeciwko napastnikowi, który usiłuje przemocą rozbroić, obezwładnić lub pozbawić wolności funkcjonariusza albo osobę powołaną do udziału w konwojowaniu lub dozоровaniu,
- 4) w celu odparcia zamachu na mienie społeczne znacznej wartości,
- 5) w celu udaremnienia ucieczki sprawcy zamachu określonego w pkt 1—4,
- 6) w celu udaremnienia ucieczki skazanego, tymczasowo aresztowanego lub osoby umieszczonej w ośrodku przystosowania społecznego z zakładu karnego, aresztu śledczego albo ośrodka przystosowania społecznego oraz ucieczki w czasie konwojowania, dozоровania lub pościgu.

§ 2. 1. Użycie broni jest środkiem ostatecznym, dopuszczalnym jedynie wówczas, gdy użycie innych środków nie jest wystarczające.

2. Użycie broni nie może mieć na celu pozbawienia życia i powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której broń użyto, a zarazem bez narażania życia lub zdrowia innych osób.

§ 3. 1. Przed użyciem broni należy:

- 1) wezwać do określonego zachowania się, a zwłaszcza do zaniechania napaści, do porzucenia broni lub zaniechania innej czynności, która w myśl § 1 uprawnia do użycia broni, a w razie nieustąpienia — ponowić wezwanie z zagrożeniem użycia broni,
- 2) oddać strzał ostrzegawczy w górę, jeżeli wezwanie do określonego zachowania okaże się bezskuteczne.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli zwłoka w użyciu broni grozi:

- 1) bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia funkcjonariusza lub innej osoby,

2) ucieczką sprawcy zamachu określonego w § 1 pkt 1, 3 i 4,

3) ucieczką skazanego, tymczasowo aresztowanego lub osoby umieszczonej w ośrodku przystosowania społecznego w sytuacjach, o których mowa w § 1 pkt 6,

4) powszechnym niebezpieczeństwem dla życia ludzkiego lub dla mienia społecznego znacznej wartości.

§ 4. Jeżeli wskutek użycia broni nastąpiło zranienie człowieka, należy rannemu udzielić pierwszej pomocy i zapewnić mu opiekę lekarską.

§ 5. W razie wykonywania czynności służbowej wspólnie przez kilku funkcjonariuszy, decyzję o konieczności użycia broni podejmuje funkcjonariusz, któremu zlecono kierowanie wykonywaną czynnością jeżeli zaś nie ma on możliwości podjęcia decyzji — o użyciu broni decydują funkcjonariusze wykonujący nakazaną czynność.

§ 6. 1. O użyciu broni funkcjonariusz niezwłocznie zawiadamia odpowiednio naczelnika zakładu karnego, aresztu śledczego lub ośrodka przystosowania społecznego, który obowiązany jest zbadać, czy użycie broni nastąpiło zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. O użyciu broni względem tymczasowo aresztowanego zawiadamia się organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje.

3. Jeżeli wskutek użycia broni nastąpiła śmierć lub zranienie człowieka, naczelnik niezwłocznie zawiadamia o tym organ nadrzędny, właściwego prokuratora oraz organy sprawujące nadzór penitencjarny.

§ 7. 1. Szczególnymi środkami bezpieczeństwa są:

- 1) umieszczenie w celi zabezpieczającej,
- 2) założenie kajdan,
- 3) założenie kaftana bezpieczeństwa lub pasa obezwładniającego,
- 4) użycie chemicznych środków obezwładniających,
- 5) użycie strumienia wody pod ciśnieniem lub petard,
- 6) użycie pałek gumowych.

2. Szczególne środki bezpieczeństwa wymienione w ust. 1 pkt 1—5 mogą być stosowane względem skazanego, tymczasowo aresztowanego albo osoby umieszczonej w ośrodku przystosowania społecznego, gdy jest to konieczne, w razie usiłowania targnięcia się na życie lub zdrowie własne albo innej osoby, nawoływania do buntu lub zbiorowej ucieczki, groźnego nieposłuszeństwa, groźnego zakłócenia spokoju i porządku oraz gwałtownego niszczenia mienia.

3. Szczególny środek bezpieczeństwa wymieniony w ust. 1 pkt 6 może być stosowany względem skazanych,

tymczasowo aresztowanych albo osób umieszczonych w ośrodku przystosowania społecznego w razie działania, o którym mowa w ust. 2, podjętego zbiorowo. Środek ten może być stosowany w razie działania podjętego indywidualnie jedynie wówczas, gdy przez użycie niebezpiecznego narzędzia skazany, tymczasowo aresztowany albo osoba umieszczona w ośrodku przystosowania społecznego spowoduje bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia funkcjonariusza albo innej osoby.

§ 8. Względem skazanego, tymczasowo aresztowanego lub osoby umieszczonej w ośrodku przystosowania społecznego, stawiających opór, można, jeżeli to jest konieczne, stosować siłę fizyczną.

§ 9. 1. Szczególne środki bezpieczeństwa oraz siła fizyczna mogą być stosowane po bezskutecznym uprzedzeniu o ich użyciu i po uprzednim przywołaniu do porządku, w granicach niezbędnych do przywrócenia porządku i zmuszenia do posłuszeństwa i tylko tak długo, jak długo grożące niebezpieczeństwo nie zostało usunięte. Stosowanie szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej nie może mieć na celu przyczyniania dolegliwości ani zmierzając do wyrządzenia szkody w zdrowiu.

2. Względem kobiet ciężarnych i karmiących nie stosuje się szczególnych środków bezpieczeństwa wymienionych w § 7 ust. 1 pkt 2—5, a względem wszystkich kobiet szczególnego środka bezpieczeństwa wymienionego w § 7 ust. 1 pkt 6.

§ 10. 1. Decyzję o zastosowaniu szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej podejmuje odpowiednio naczelnik zakładu karnego, aresztu śledczego lub ośrodka

przystosowania społecznego, a w razie jego nieobecności upoważniony funkcjonariusz.

2. W razie bezpośredniego i gwałtownego zamachu na życie lub zdrowie funkcjonariusza albo innej osoby, decyzję o zastosowaniu siły fizycznej może podjąć funkcjonariusz wykonujący nakazaną czynność. O zastosowaniu siły fizycznej funkcjonariusz zawiadamia niezwłocznie naczelnika.

3. Osobę, względem której zastosowano szczególny środek bezpieczeństwa lub siłę fizyczną, poddaje się badaniu lekarskiemu. Z zastosowania szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej sporządza się protokół. O zastosowaniu szczególnych środków bezpieczeństwa oraz siły fizycznej względem tymczasowo aresztowanego zawiadamia się organ, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany.

§ 11. W wyjątkowych wypadkach można na czas lub w toku konwojowania zastosować założenie kajdan także jako środek ostrożności w celu zapobieżenia ucieczce osoby konwojowanej lub objawom jej agresywności. Decyzję o założeniu kajdan podejmuje dowódca konwoju.

§ 12. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 1971 r. w sprawie dopuszczalności użycia przez funkcjonariuszy Służby Więziennej broni oraz stosowania siły fizycznej i szczególnych środków bezpieczeństwa (Dz. U. z 1971 r. Nr 18, poz. 182 i z 1972 r. Nr 14, poz. 95).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 marca 1975 r.

Minister Sprawiedliwości: W. Berułowicz